

Kunnallisten jätehuoltomääräysten päivittäminen

JATELK 18.04.2024 § 8
3500/11.02.02.01/2022

Jätehuoltomääräysten laatiminen perustuu jätelain (646/2011) 91 §:än. Jätehuoltomääräykset toimivat jätelain toimeenpanon välineenä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset on uudistettu lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi vuoden 2022 aikana siten, että nykyiset jätehuoltomääräykset astuivat voimaan 1.1.2023.

Jätehuoltomääräyksiä esitetään päivitettävän selkeyttämällä määräysten rakennetta, yhtenäistämällä ilmaisuja, poistamalla tekstistä toisteiset kohdat sekä lainsäädäntömuutosten voimaan tulon sekä toimialuetta koskevan kuljetusjärjestelmäpäätöksen lainvoimaiseksin tulon takia tarpeettomaksi jääneet maininnat. Lisäksi sisällöllisiä muutoksia esitetään joihinkin pykäliin ja saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuoltoon koskevaan lukuun (Luku 8). Pykäläotsikoita on päivitetty vastaamaan alkuvuoden 2024 tilannetta mm. jätelainsäädännön muutosten ja toimialueen vakiintuneen käytännön mukaiseksi. Päivityksillä pyritään selkeyttämään otsikoinnin täsmällisyyttä ja pykäläsäilyksen kuvausta.

Jätehuoltomääräysten yleisessä osassa (I osa) kuvataan lainsäädännön edellyttämää jätehuollon järjestämistä ja toimialueen jätehuoltojärjestelmää kunnan jätehuoltovastuun osalta. Tähän on tehty päivityksiä siten, että sisältö vastaa tämänhetkistä tilannetta. Varsinaiset jätelainsäädäntöä tarkentavat sitovat määräykset annetaan jätehuoltomääräysten II osassa.

Esityslistan liitteissä on esitetty muutosehdotukset jätehuoltomääräysten pykäliin ja perustelumuihin. Asiakirjoissa on yliviivauksella osoitettu poistettavaksi esitettävä teksti ja punaisella korvaava muotoilu tai kokonaan uusi määrittely. Keskeisimmät päivitykset ja muutosehdotukset on koottu seuraavassa määräysten lukujen mukaiseen järjestykseen.

Luvun 1 Soveltamisala ja yleiset velvoitteet Määritelmiä (2 §) on täydennetty saostus- ja umpisäiliölietteiden määritelmällä. Lisäksi määritelmät aakkostettu uudestaan.

Luvussa 2 Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen määräyksiä on ryhmitelty uudella tavalla pääosin muuttamatta niiden sisältöä siten, että jätehuollon järjestämiseen seuraisi muutoksia.

Nykyisin kaikki kiinteät jätteet kuljetetaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, kun pakkausjätteetkin siirtyivät lakimuutoksen voimaan tultua 1.7.2023 kunnan kuljetukseen. Päivitysehdotuksessa on esitetty poistettavaksi 4 §:stä kohdat, jotka viittasivat tilanteeseen ennen 1.7.2023.

Jätehuoltoon liittymisvelvoitetta ja liittymiskäytäntöä koskevien 4 ja 6 §:ien tekstiä on muokattu siten, että 4 §:ssä kuvataan kunnan jätehuoltoon liittymisen velvoite, ja vasta 6 §:ssä liittymistapa ja osin toisistaan eroavat vaihtoehdot taajamassa ja haja-asutusalueella sijaitseville kiinteistöille. Myös liittämiskäytäntö silloin, jos kiinteistön haltija ei omatoimisesti noudata liittymisvelvoitetta, on siirretty 4 §:stä 6 §:ään. Määräysrakenne noudattaa Kuntaliiton jätehuoltomääräysten laatimisen mallia. 6 §:ään on tehty lisäys koskien tilannetta, jossa kiinteistön haltija on liittynyt kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kiinteistökohtaisella tai kimppa-astialla, mutta ei laita jätteitä astiaan. Tällöin jätehuoltoviranomainen liittää kiinteistön aluekeräykseen. Kuvattu käytäntö vastaa nykyistä toimintamallia, joka on tähän saakka perustunut jätetaksaan. Käytännössä tilanteet ovat harvinaisia.

Jätekimppan eli kiinteistöjen yhteisen jäteastian (8 §) osalta tarkennetaan määräyksiä erikseen poltettavan jätteen ja biojätteen kimpoille. Nykyisen määrittelyn on täsmennetty koskevan poltettavan jätteen kimppaa. Biojätteen

kimppojen osalta on lisätty määräys, että niissä maksimimatka yhteiskäytössä olevalle astialle on 300 metriä kimppaan kuuluvilta kiinteistöiltä. Biojätteen ominaisuuksista johtuen sen kuljettaminen pitkän matkan päähän jäteastiaan on epävarmaa. Jätehuoltomääräyksillä halutaan varmistaa, että järjestettäessä biojätekeräys yhteisastialla se on kohtuullisesti saavutettavissa kaikille kimppaan kuuluville. Biokimppan osalta ehdotetaan muutettavan kimppaan kuuluvien asuntojen enimmäismäärää viidestä kymmeneen. Biokimppaa koskevat myös muut määräykset kuin asuntojen lukumäärä, esimerkiksi astian maksimipaino ja tyhjennysväli. Nykyinen viiden asunnon (talouden) yläraja on joissakin tapauksissa tarpeettoman pieni, esimerkiksi jos kimpan muodostavat pääasiassa yhden tai kahden hengen taloudet. Yli neljän asunnon yhteisastiaa on myös tyhjennettävä tiheämmin kuin 1–4 asunnon astiaa, mikä puoltaa biokimppaan kuuluvien asuntojen maksimimäärän korottamista. Lisäksi on tarkennettu, että erityistilanne, jossa vapaa-ajan kiinteistö voi olla kimpassa kiinteistön haltijan vakinaisen asuinkiinteistön kanssa, koskee vain poltettavaa jätettä.

Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttämisen (10 §) osalta esitetään, että ympärivuotisessa käytössä olevan kiinteistön jäteastian määräaikaisesta tyhjennyksen keskeytyksestä voi sopia kunnallisen jäteyhtiön kanssa nykyisen kuuden kuukauden sijaan 12 kuukauteen asti. Keskeyttäminen yli 12 kuukaudeksi tai vapaa-ajan asunnon kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen edellyttää poikkeamista jätehuoltomääräyksistä, jota haetaan jätehuoltoviranomaiselta.

Luvun 3 Jätteiden kerääminen kiinteistöllä tekstiin esitetään joitakin selventäviä muutoksia. Ehdotetut muutokset eivät muuttaisi nykyisiä käytäntöjä tai tulkintaa. Asuinkiinteistöjen ja muiden kunnan vastuulle kuuluvien kiinteistöjen (eli ennen kaikkea kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan) erilliskeräysvelvoitteita koskevien 16 ja 17 §:ien tekstiä on muokattu ymmärrettävämpään muotoon ja vastaamaan täsmällisemmin jäteasetuksessa säädettyä.

Uutena muutoksena esitetään, että heinäkuussa 2024 voimaan astuva jäteasetukseen (17.2 §) perustuva velvoite biojätteen erilliskeräykseen kaikilla yli 10 000 asukkaan taajamissa sijaitsevilla asuinkiinteistöillä rajataan koskemaan vain vakinaisesti asuttuja ja ympärivuotisessa käytössä olevia vapaa-ajan kiinteistöjä. Jätelain 91 § 3 momentin mukaan kunnan jätehuoltomääräyksillä voidaan sallia asetuksessa säädettyä suppeampi erilliskeräys määräajaksi ja korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan, jos jokin lain 15 §:n 2 momentin mukaisista erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytyksistä täyttyy. Jätelain 15 § 2 mom 4 kohdan mukaan poikkeaminen on mahdollista, jos erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia ottaen huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen ja siitä jalostetun uusioraaka-aineen myynnistä saatavat tulot sekä kustannukset, jotka syntyvät lajittelemattoman jätteen keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista. Jätelautakunnan tekemän tarkastelun perusteella otettaessa huomioon Joensuun keskustaajamassa sijaitsevien vapaa-ajan kiinteistöjen määrä ja käyttöaste, ja toisaalta biojätekeräyksen järjestämisen kustannukset, edellä mainittu edellytys täyttyy. Ympärivuotisessa käytössä olevien vapaa-ajan kiinteistöjen on liityttävä biojätteen erilliskeräykseen tai kompostoitava biojäte jäteasetuksen ja jätehuoltomääräysten 18 §:n mukaisesti.

Lukuun 4 Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen esitetään kompostointia koskevia muutoksia (18 §). Elintarvikeperäisen biojätteen kompostorin rakennetta koskevia edellytyksiä on tarkennettu. Nykyisin biojätekompostorin edellytetään aina olevan lämpöeristetty, josta vaatimuksesta esitetään luovuttavan. Kokemuksen perusteella sekä eristämätön että eristetty kompostori voi jäätä – tai olla jäätymättä – talvikaudella. Valvontaviranomaisten havaintojen mukaan kompostointiin liittyvät ongelmat eivät liity eristykseen vaan esimerkiksi kompostorin rakenteeseen ja huonoon hoitamiseen. Esitetystä määräysmuutoksesta huolimatta lämpöeristetyn kompostorin käyttäminen on usein perusteltua ympärivuotisessa kompostoinnissa. Biojätekompostoria koskevia määräyksiä on tarkennettu.

Jätelainsäädännön edellyttämän kompostointi-ilmoituksen tekemisen osalta esitetään, että ilmoituksen ei välttämättä tarvitsisi jatkossa olla kirjallisesti tehty. Kunnallinen jäteyhtiö voisi ottaa suullisesti tehdyn ilmoituksen vastaan ja kirjata rekisteritietoihin muun jätehuoltoa koskevan puhelinasioinnin yhteydessä. Ensisijaisesti ilmoitus tehtäisiin jatkossakin kirjallisesti sähköisellä lomakkeella tai paperilomakkeella.

Lukuun 5 Jäteastiat esitetään päivitystä vapaa-ajan kiinteistöjen poltettavan jätteen astian tyhjennysväleihin (25 §). Vähimmäisedellytys vapaa-ajan asunnon jäteastian tyhjennyksille laskisi kesäkaudella kolmesta tyhjennyskerrasta kahteen. Säännöllisessä osa- tai ympärivuotisessa käytössä olevan vapaa-ajan asunnon jäteastiaa olisi tyhjennettävä tätä useammin ja noudattaen vähimmäistyhjennysvälejä. Ympärivuotisessa käytössä olevalle vapaa-ajan kiinteistölle voitaisiin hyväksyä säännöllinen 12 viikon tyhjennysväli samoin edellytyksin kuin 1–2 henkilön vakinaisesti asutuille talouksille. Muutoksilla pyritään aiempaa paremmin huomioimaan erilainen vapaa-ajan kiinteistöjen käyttöaste ja -tapa. Osaa kiinteistöistä käytetään hyvin vähän tai satunnaisesti. Näille kiinteistöille nykyinen kolmen tyhjennyksen edellytys on osoittautunut liian suureksi. Toisaalta määräyksillä halutaan jatkossakin varmistaa, että aktiivikäytössä olevien vapaa-ajan kiinteistöiden jätehuolto järjestetään jätelain edellyttämällä tavalla kiinteistön sijaintialueella eikä jätteitä esimerkiksi kuljeteta vakinaisen asunnon jäteastiaan.

Lukuun 7 Jätteenkuljetus esitetään jatkossa lisättävän jätteiden kuormaamisaikaa koskeva määräys. Nykyisin jätteen kuormaamisajasta on määrätty osassa toimialueen kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä. Yleisesti ja muun muassa Kuntaliiton jätehuoltomääräysoppaassa kuormaamisajasta määrätään kunnan jätehuoltomääräyksissä. Esityksen mukaan jätteiden kuormaaminen asuinkiinteistöllä ja sen välittömässä läheisyydessä olisi sallittua arkin klo 6–22, lauantaisin klo 8–22 sekä poikkeuksellisesti sunnuntaisin ja arkipyhinä klo 8–22. Kuormaamisajan määrittelyllä pyritään ehkäisemään kuormaamisen yhteydessä syntyvistä meluhaitoista aiheutuvaa häiriötä asumiselle ja asukkaiden yöaikaiselle levolle. Viikonloppuisin ja arkipyhinä kuormaaminen on tarpeellista mahdollistaa muun muassa juhlapyhistä, sääolosuhteista ja kalustorikoista johtuvissa tilanteissa. Kuormaamisaikaa koskevaa määräystä sovellettaisiin myös muilla kuin kunnan jätehuoltovelvollisuuden piiriin kuuluvilla kiinteistöillä eli käytännössä yksitysten jätteenkuljetusyritysten toiminnassa siltä osin kuin kuormaaminen tapahtuu määräyksessä kuvatulla tavalla asuinkiinteistön välittömässä läheisyydessä. Lisäksi luvussa 7 on tarkennettu jätteenkuljettajia koskevaa kuljetustietojen toimittamisen ohjeistusta (33 §).

Luku 8 sisältää määräyksiä saostus- ja umpisäiliölietteiden ja muiden asumisessa syntyvien lietteiden jätehuollosta. Näihin esitetään täydennyksiä ja joitakin muutoksia. Osa määräyksistä tulisi voimaan samassa yhteydessä, kun kunnallinen jätehuoltoyhtiö Puhas Oy käynnistää lietetyhjennykset kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena, suunnitelman mukaan vuoden 2025 aikana. Tähän lukuun esitetään nykyisen kolmen pykälän sijaan viittä pykälää, jonka seurauksena määräysten loppuosan pykälänumerointi muuttuu. Nykyisten määräyspykälien sisältö on jaettu osin uudella tavalla.

Kiinteistöittäiseen lietekuljetukseen liittymisvelvoite määritetään luvun ensimmäisessä pykälässä (35 §). Sen sisältö perustuu jätelain 32 ja 41 §:iin ja pykälässä on huomioitu tuleva kunnan järjestämän kuljetuksen tilanne ja sitä edeltävä aika, jolloin liittymisvelvoite hoidetaan tilaamalla tyhjennys jätehuoltorekisteriin hyväksytyltä jätteenkuljettajalta. Pykälässä kuvataan myös lietteen luovuttaminen sallitulle kuljettajalle sekä velvollisuus toimittaa liete asianmukaiseen vastaanottoaikaan. 36 §:ssä Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse on tarkennettu määräyksiä kiinteistöllä sijaitsevan jätevesijärjestelmän kunnossapidosta ja tyhjennystapahtumaan liittyvistä toimenpiteistä muun muassa talviajan liukkaudentorjunnan ja tien kantavuuden vastuumäärittelyn osalta. Määräyksellä ohjataan kiinteistön haltijaa ennen tyhjennystä varmistamaan, että tyhjennys on mahdollista tehdä kiinteistöllä onnistuneesti ja työturvallisuutta vaarantamatta.

37 §:ssä Lienesäiliöiden ja erotuskaivojen tarkastaminen ja tyhjentäminen esitetään muutosta lienesäiliöiden vähimmäistyhjennysväleihin. Vain pesuvesiä (ns. harmaita vesiä) sisältävä saostussäiliö tulisi tyhjentää nykyisen kahden vuoden sijaan vähintään kolmen vuoden välein. Umpisäiliö, joka on tyhjennettävä aina sen täyttyessä, tulisi tyhjentää kuitenkin vähintään viiden vuoden välein. Vain pesuvesiä sisältävissä saostussäiliöissä liete muodostuu mm. rasva- ja saippuajäämistä, ruuantähteistä ja hiuksista, ja siltä osin kuin säiliöt ovat vapaa-ajan kiinteistöillä, niiden täyttyminen yleensä hitaampaa kiinteistön käyttöasteen takia. Kolmen vuoden tyhjennysvälin arvioidaan tällä perusteella olevan riittävä. Umpisäiliöt puolestaan tyhjennetään normaalisti jopa useita kertoja vuodessa. Jos kiinteistö on vähiäisellä käytöllä, on säiliön tyhjentäminen aika ajoin eli vähintään viiden vuoden välein perusteltua säiliön kunnon ja ehjyyden seuraamiseksi.

Lisättäväksi esitetään tyhjennysten eli kiinteistöittaisen lietteenkuljetuksen keskeyttämistä koskeva uusi pykälä (38 §). Kiinteistön ja sen jätevesijärjestelmän ollessa kokonaan käyttämätön keskeytys voidaan myöntää määräajaksi. Korkeintaan 12 kuukauden keskeytyksestä ilmoitetaan kunnalliseen jäteyhtiöön, ja tätä pidempi keskeytys tulee tarvittaessa hakea kunnan jätehuoltoviranomaiselta jätehuoltomääräyksistä poikkeamisasiana. Keskeyttäminen voidaan myöntää, jos kiinteistö on todistettavasti kokonaan käyttämätön.

Jätevesilietteiden omatoimisen käsittelyn määräystä (39 §) on pyritty selkeyttämään, muun muassa kuvaamalla erikseen lietteiden hyödyntämistä maataloudessa ja lietteiden kompostointia kiinteistöillä koskevat edellytykset. Muutoksena esitetään, että nykyisestä poiketen jätevesien pienpuhdistamon lietetilaan kertyvän ulosteperäisen lietteen saa kompostoida omatoimisesti kiinteistöillä, jos puhdistamon laitevalmistajan ohjeessa näin ohjeistetaan. Tällöinkin edellytetään tehtävän määräyksen mukainen ilmoitusta kompostoinnista jätehuoltoviranomaiselle. Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaan kaikki ulosteperäisen jätevesilietteen kompostointi on kiellettyä ja kompostointi edellyttää poikkeamisen hakemista jätehuoltomääräyksistä. Esitetty muutos keventää menettelyä sekä kiinteistön haltijan että jätehuoltoviranomaisen kannalta. On perusteltua olettaa, että kiinteistön jätevesijärjestelmää hankittaessa kiinteistön haltija on jo arvioinut mahdollisuudet ja valmiuden käsitellä ylijäämäliete kiinteistöillä. Kiinteistöillä kompostoidaan yleisesti ulosteperäistä huussijätettä, johon kiinteässä muodossa olevan lietteen kompostointi on rinnasteista.

Omatoimisen käsittelyn ilmoitusmenettelyn osalta esitetään lisäystä, että ennen toiminnan aloittamista jätehuoltoviranomaisen on tullut hyväksyä ilmoitus. Jos ilmoituksen perusteella omatoiminen käsittely ei ole asianmukaista, jätehuoltoviranomainen voi kieltää sen. Lisäksi tuodaan esiin, että ilmoitukset toimitetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tiedoksi. Näin valvontaviranomainen voi tarvittaessa ottaa käsittelyn huomioon valvontatoimissaan.

Jätehuoltomääräysten liitteenä olevaan taajamarajaukseen esitetään keskustaajaman osalta muutoksia, joissa taajaman reuna-alueilla on rajausta laajennettu tai supistettu asutuksen ja jätteenkuljetuksen kuljetusreittien perusteella. Ehdotettuun taajamarajaukseen voi tutustua linkistä <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/?lang=fi&uuid=35f42e06-16ea-4ba5-9692-9dbbcf3e8f10>.

Jätehuoltomääräysten perustelumuistioon on tehty määräysten muutosesityksiä koskevat perustelujen päivitykset, sekä teknisluonteisia päivityksiä.

Jätehuoltomääräyksiin esitetyistä muutoksista varataan mielipiteiden ilmaisun ja lausunnonantomahdollisuus. Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen jätehuoltomääräyksiin tehdään tarvittaessa muutoksia, jonka jälkeen määräysmuutokset tuodaan jätelautakunnalle hyväksyttäväksi.

Valmistelija: jätehuoltosuunnittelija

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:
Joensuun aluellinen jätelautakunta päättää

asettaa luonnoksen jätehuoltomääräyksiin tehtävistä muutoksista, jätehuoltomääräysten perustelumuistiosta ja jätehuoltomääräysten liitteenä olevan taajamakartan muutoksista nähtäville aikavälille 22.4.–17.5.2024 Joensuun kaupungin verkkosivuille. Jätelautakunnan toimialueen kuntia tiedotetaan muutosesityksen nähtävilläolosta, jotta ne voivat tiedottaa asiasta verkkosivuillaan.

Jätelautakunta varaa kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä esitetyistä muutoksista 17.05.2024 mennessä. Alueella toimivia jätteenkuljetusyrityksiä tiedotetaan muutosehdotuksen nähtävillä olosta ja mielipiteen ilmaisumahdollisuudesta.

Jätelautakunta varaa toimialueen kunnille, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, kuntien vesihuoltolaitoksille, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Puhas Oy:lle ja Siun Soten ympäristöterveydenhuollolle mahdollisuuden jättää lausuntonsa esitetyistä muutoksista 17.05.2024 mennessä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Ennen jatkokäsittelyä selvitetään onko 37.8 mukainen kirjaus kirjanpitovelvollisuudesta tarpeellinen siirryttäessä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen.

Lautakunta piti kokousta klo 19.00-19.06.

Kaupunginhallituksen edustaja Jussi Wihonen poistui klo 19.00.